

	Mannen	Vrouwen
Ongehuwden	185.247	186.651
Gehuwden (inclusief gescheidenen van tafel en bed)	116.514	122.108
Gehuwd geweest zijnde	9.451	18.400

Totaal 311.212 327.159

of totaal 638.372 personen. (Totaal 1 hoger dan specificatie.)

Ingedoeld naar den leeftijd, geeft de statistiek de volgende cijfers:

Geboren	Leeftijd	Mannen	Vrouwen	Totaal
1930-1921	tot 10 jaar	73.019	69.681	142.700
1920-1911	10 tot 20 jaar	63.798	61.445	125.243
1910-1901	20 tot 30 jaar	52.905	56.029	108.934
1900-1891	30 tot 40 jaar	39.256	44.779	84.035
1890-1881	40 tot 50 jaar	30.204	34.981	65.185
1880-1871	50 tot 60 jaar	24.204	28.121	52.325
1870-1861	60 tot 70 jaar	16.948	19.293	36.241
1860-1851	70 tot 80 jaar	8.477	9.831	18.308
1850 en daarv.	80 j. en ouder	2.402	2.999	5.401

311.213 327.159 638.372

Rekening houdende met de gepubliceerde gegevens der vorige volkstellingen, kunnen we nu de volgende vergelijkende overzichten opstellen:

Toename der bevolking van Nederland en van het ledental der Geref. Kerken.

	A. Bevolking Nederland	Toename in % sinds 1899	Leden Geref. Kerken	Toename in % sinds 1899
31 Dec. 1899	5104.137		361.129	
31 Dec. 1909	5858.175	14,77	491.451	36,09
31 Dec. 1920	6865.314	34,50	571.834	58,35
31 Dec. 1930	7935.565	55,47	638.372	76,77

	B. Bevolking Nederland	Leden Geref. Kerken
Toename per ultimo 1909 in procenten van 1899	14,77	36,09
Toename ultimo 1920 in procenten van 1909	17,19	16,36
Toename ultimo 1930 in procenten van 1920	15,59	11,63

Kunnen wij nu dit cijferbeeld als betrouwbaar materiaal aanvaarden? Ik meen deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden. De sterke toename van 1899 op 1909 is onwaarschijnlijk, in deze jaren deed zich geen bijzondere gebeurtenis voor, welke deze toename zou kunnen motiveren. En ook de vrij sterk gedaalde procentuele vooruitgang van 1930 op 1920 is evenmin acceptabel.

Daarbij dient ook aandacht geschonken aan de sterke verschillen tusschen de volkstellingscijfers en die van ons Jaarboek. Om niet te uitvoerig te worden, geven wij alleen deze cijfers:

	Ledenaantal Gereformeerde Kerken. Volgens de cijfers der volkstelling	Volgens het kerkelijk Jaarboek
Ultimo 1920	571.834	499.258
Ultimo 1930	638.272	569.145

Beide malen een verschil van rond 70.000 leden, welke de volkstelling meer geeft dan ons Jaarboek.

Men kan slechts gissen naar de oorzaken dezer verschillen. Stellig noemen zich velen Gereformeerde en geven zich op tot de Gereformeerde Kerken te behoren, die inderdaad op onze ledenlijsten niet voorkomen. Het misbruik door allerlei groepen van den naam „Gereformeerde“ werkt op de statistiek funest. En de deskundigheid ter zake van de tellers, die van voorlichting moeten dienen, is gewoonlijk gering.

Slechts één gegeven der bevolkingsstatistiek is m.i. hier bruikbaar, en wel de indeeling der bevolking naar de leeftijden, waaruit de meerdere of mindere kinderrijkdom der verschillende gezindten kan worden afgeleid. Het volgende vergelijkende overzicht geeft daarvoor een beeld.

	Cijfers per 31 Dec. 1930	Totaal aantal personen (a)	Waarvan b in 10 jaar (b)	procenten van a
Nederlandsch Hervormd	2.732.333		494.557	18,10
Roomsche Katholieke	2.890.022		698.539	24,17
Gereformeerde Kerken	638.372		142.700	22,35
Nederlandsch en Portugeesch Israëlieten	111.917		15.234	13,52
Geheele Nederlandsche bevolking	7.935.565		1.675.248	21,11

Uit deze cijfers mag worden geconcludeerd, dat, althans per ultimo 1930, de Gereformeerden wat het

kinderaantal betreft, achterstaan bij de Roomsche Katholieken, welke een beduidend hooger percentage geven, doch dat zij 1,24 % uitgaan boven het gemiddeld kinder-cijfer der geheele bevolking.

Hoe deze kindercijfers per ultimo 1937 zijn, is onbekend. Met vrij groote zekerheid kan echter worden verwacht, dat de cijfers der volkstelling 1940 een belangrijk ongunstiger beeld zullen bieden, daar het algemeene geboortecijfer in ons land, dat zich voor 1930 op 23,12 per duizend stelde, in 1937 tot 19,8 per duizend is gedaald.

Gaan wij thans na, welke gegevens betreffende onze kerkelijke bevolking geboden worden door het Jaarboek onzer kerken.

We zouden daarbij gaarne ook de cijfers der provincies in onze beschouwing willen betrekken, welke inderdaad van betekenis zijn. Doch, om niet te uitvoerig te worden, volstaan we met de totaalcijfers der gereformeerde kerkelijke bevolking van ons land nader te bezien.

Daartoe moge de volgende staat dienen, welke uit de Jaarboekcijfers is afgeleid:

Ledenstatistiek volgens het Jaarboek.

Jaar	Aantal bel. leden	Toename sinds den vorigen datum	Aantal doop. leden	Toename sinds den vorigen datum	Doop. leden in % v. taant.
1920	225.935		273.323		54,75
1925	251.861	25,926	288.934	15,611	5,71
1930	274.064	22,203	295.081	6,147	2,13
1935	303.181	29,117	307.582	12,501	4,24
1937	315.238	12,057	311.639	4,057	1,32
1920	225.935		273.323		
1937	315.238	89,303	311.639	38,316	14,02

Nu moet ten opzichte dezer cijfers eveneens in het oog worden gehouden, dat zij niet geheel nauwkeurig zijn te achten. Het Jaarboek deelt mede, dat de statistische tabel berust op de door de kerken verstrekte cijfers, terwijl voor de kerken, die geen opgave zonden, de oude cijfers zijn genomen. Doch we meenen, dat over het geheel genomen, de cijfers bruikbaar zijn, een vrij juist beeld vertoonen en ongetwijfeld meer betrouwbaar zijn dan die der Rijksstatistiek.

Wat zien wij nu uit deze cijfers?

De geringe toename van het aantal doopleden in verhouding tot dat der belijdende leden springt in het oog. Terwijl de belijdende leden in 17 jaar met bijna 40 pct. toenamen, is het aantal doopleden met slechts 14 pct. toegenomen. Uiteraard wijst dit cijfer niet uitlopend op de verminderde geboorten; voor de jaren van 1925 tot 1930 is, zowel bij belijdende leden als doopleden, de invloed van het uitdreden der Geelkerken-groep op te merken; ook keeren meerderen aan de kerk den rug toe; de toename van den gemiddelden levensduur der bewoners oefent eveneens invloed op de cijfers; doch het verschil van 26 pct. moet, dat kan met zekerheid worden geconstateerd, toch wel in hoofdzaak aan het geringer nataliteitscijfer worden toegeschreven.

De samenstelling onzer kerkelijke bevolking vertoont hetzelfde beeld als dat onzer landsbevolking. Einde 1920 waren van de 6.865.314 inwoners van ons land er 3.534.980, of 51,49 pct. onder de 25 jaar, ultimo 1937 telde men 8.630.539 inwoners, waarvan er 4.191.852, of 48,52 pct. jonger dan 25 jaar waren. En bij onze kerken is voor de eerste maal, bij het einde van 1937, het doopledental tot beneden de helft van het totaal der leden gedaald.

Duidelijke taal spreken de onevenredige cijfers betreffende de toename van de aantallen belijdende- en doopleden. Vrij gezond zou de toestand zijn, indien de toename voor beide groepen relatief nagenoeg gelijk zoude zijn. Nu echter over de beschouwde 17-jarige periode een zóo belangrijk toenameverschil moet worden geconstateerd, zijn de cijfers ongunstig te achten.

Indien dit proces doorwerkt, dan zal voor onze kerken hetzelfde gelden als voor de landsbevolking: de levensduur moge zij toegenomen, het stervensmoment komt zeker.

Het sterftecijfer, dat in 1937 voor ons land 8,8 per 1000 inwoners bedroeg, en reeds eenigszins boven het laagste punt, 8,4, uitgaat, zal binnen nog weinig jaren verder moeten stijgen en steeds kleiner verschil gaan vertoonen met het geboortecijfer, dat voor 1937 19,8 per 1000 inwoners bedroeg. Het doode punt is dan niet ver meer verwijderd.

En met droefheid moet dus onze conclusie zijn, dat de oorzaken der geboortevermindering in West-Europa gedurende de 19e en de 20e eeuw, waarop wij nog

monotoon, geestdoodend, gemaakt en daardoor de arbeidsvreugde weggenomen.

Behalve deze verandering in het wezen van het arbeidsproces is er de laatste jaren gekomen een gebrek aan arbeid. Hoe monotoon de arbeid ook geworden was, hij vereischte toch nog altijd een of meer handelelingen, die de totaliteit der persoonlijkheid opvroegen, zijn denken, zijn waarnemen, zijn reageren en daardoor zijn psyche min of meer in evenwicht hielden. En hij (of zij) wiens geest in evenwicht is, is geestelijk gezond. Om deze reden betekent het wegvallen van den arbeid dan ook niets minder dan een aanslag op de geestelijke volksgezondheid. En wanneer men de werkloosheid, één van de meest ernstige gevolgen van de crisis, die de wereld sinds 1930 teistert, nader analyseert, treedt dit duidelijk aan het licht. Uitgeschakeld te worden uit het arbeidsproces toch betekent niet meer voor zichzelf, voor zijn vrouw en kinderen te kunnen zorgen. Vooral wanneer de werkloosheid lang aanhoudt leidt het steeds aangewezen zijn op steunverlening tot verlies van het zelfrespect en kweekt dit een bedenkelijk minderwaardigheidsgevoel. Een en ander heeft funeste gevolgen voor het huwelijks- en gezinsleven en daarmee voor de gemeenschap, want het gezin, door het huwelijk tot aanzijn geroepen, is nog altijd de eenheid, de cel, waaruit de maatschappij is opgebouwd.

terugkomen, ook in onze Gereformeerde Kerken, geheel of ten deele, den geestelijken achtergrond vormen van het verschijnsel der mindere nataliteit, dat óók den groei van ons gereformeerd leven bedreigt.

In een volgend artikel stellen we ons voor te bespreken, aan welke eischen een goede kerkelijke statistiek dient te voldoen.

's Gravenhage.

C. GUIJT.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (XI.)

138. Maar waarom zijn onze werken niet de gerechtigheid, of een deel der gerechtigheid, die voor God geldt?

Omdat alle onze werken vóór de wedergeboorte zonden zijn.

En ofschoon wij na de wedergeboorte goede werken beginnen te doen, hebben zij toch, zolang wij in dit leven zijn, altijd eenig gebrek bij zich. De Wet Gods onderwerpt echter aan de vervloeking allen, die niet in alles volmaakt aan haar gelijkvormig zijn. Derhalve hoe klein ook 't deel der gerechtigheid mag zijn, dat wij aan onze werken toeschrijven, uit dezen hoefde zal het goddeloos en verminkt zijn, en daarom in 't gericht Gods niet kunnen bestaan.

139. Voorts, daar aan de goede werken zoo dikwijls tijdelijke en eeuwige belooning beloofd worden, verdienen zij dan niemant bij God?

De goede werken van geen enkel schepsel, uitgezonderd alléén de gehoorzaamheid van Christus, kunnen ook maar iets bij God verdienen. Want ofschoon wij alles zouden gedaan hebben, wat wij moesten doen, zouden wij toch nog onnutte slaven zijn, en meer verschuldigd zijn, dan door ons zou gedaan zijn; God echter zou ons niet het minste verschuldigd zijn. De belooning volgt derhalve op de goede werken volgens de Goddelijke beloften, geenszins als verschuldigd of verdiend, maar als onverdiend en uit barmhartigheid geschonken.

140. Maar indien de goede werken dan niets tot onze gerechtigheid bijdragen, kunnen wij dan gerechtvaardigd worden, ofschoon er geene in ons gevonden worden?

Geenszins.

G. B.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

In vriendelijken dank ontving ik voor hulp opleiding predikant Argentinië:

f1.— van W. V. Jz. te Rozenburg. f3,50 van Ds H. V. te L. e.a. f10.— van L. v. W. te L. f15.— van H. de B. te R. f5.— van mej. P. J. te O. f10.— van mevr. wed. v. S. te A.

Met blijvende aanbeveling.

K. SCHILDER,

Giro 127278.

P.S. Verantwoording verleden week stond onder Persschouw.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Kleingeloof.

IV.)

In de vorige artikeltjes over bovenstaand onderwerp zagen wij, dat, wat wij gewoonlijk kleingeloof noemen, iets geheel anders is, dan wat de Bijbel met dit woord bedoelt.

Wat de Bijbel „kleingeloof“ noemt is inderdaad geloof; alleen de greep van dat geloof is nog niet wijd genoeg; de blik van dat geloof reikt nog niet ver genoeg.

Als wij spreken over „klein-gelooften“, dan hebben wij menschen op het oog, bij wie geloof en ongelooft elkander afwisselen; of zulken, die voortdurend verkeerden in den toestand van: „ik zou het wel willen gelooven, maar ik durf niet, ik kan niet“.

1) Dit artikel moest wegens plaatsgebrek enkele weken wachten.

Wat allereerst het huwelijksleven betreft, heeft Hijmans er terecht op gewezen, dat het huwelijk niet alleen is een voortplantings- en opvoedings-gemeenschap, maar ook een arbeidsgemeenschap²⁾; de arbeid van den man staat in dienst van den arbeid van de vrouw; de arbeid van de vrouw staat in dienst van den arbeid van den man; en hun beider arbeid staat in dienst van gezin en samenleving. De arbeid is derhalve een belangrijk, integreerend deel van het huwelijk zelf en daarom zal met het ontbreken van den arbeid van den man het huwelijk zelf gevaar lopen. Bovendien: ledigheid is des duivels oorkussen; niets doen is ook een oorzaak tot zonde. Vooral op sexueel gebied komt dit tot uiting, omdat bij de werkloosheid juist de normale afleiding van de sexuele behoeften door ingespannen arbeid ontbreekt. Vandaar dat menige werkloze, den geheelen dag langs de straat slenterend, door de begeerlijkheid der oogen is verleid en van het pad der kuisheid afgleden.³⁾

Maar ook het gezinsleven ondervindt de gevolgen der werkloosheid niet uitsluitend in materieel opzicht. Het feit b.v., dat de vader leeft van de in-

2) Vgl. Geschriften van de Ned. Herv. Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid, III, blz. 63-64.

3) Vgl. ook Dr A. C. Drogendijk: Huwelijksvragen van dezen tijd. Orgaan van de Chr. Vereeniging van Natuur- en Geneeskundigen in Nederland, 1937, afl. 2, blz. 1-2.

POPULAIR-WETEN- [SCHAPPELIJKE SCHETSEN]

Geestelijke volksgezondheid.

VII.

Verandering op cultureel gebied.

Maar niet alleen de wetenschap, ook het cultuurleven heeft in menig opzicht een verandering ondergaan.

Daar is allereerst de diepgaande verandering in aard en betekenis van het arbeidsproces, de verindustrialisering van ons gemeenschapsleven. De arbeid is verplaatst uit de sfeer van het gezin en de werkplaats naar de fabriek, het kantoorgebouw en het groote magazijn. De sfeer van rust en kalmte heeft plaats gemaakt voor die van onrust en gejaagdheid. Daarbij komt de vergaande rationalisering¹⁾ van het bedrijfsleven. Maakt dit op zichzelf reeds den arbeid in vele gevallen minder aangenaam, vooral de sterk doorgevoerde mechanisering van de industrie heeft den arbeid

1) Uitwerking van het economisch principe, dat gestreefd moet worden naar het grootste effect bij het kleinste offer.

Het is God en getroffen. Zelfs beeld v vinden. Ik den die zegl hulp".

Duide. Als hij heid te uit mijn mijn-gel Maar of van geloove hier hee

Nog e teekend aanvaar-zeggen: Waar schen, c Gods zij De Sc En nu der gem inneemt ambtelij da men men me

Daarv leven de zijn, da des Wo Tegeli over de looven".

"half" g Wij zi aangaal in het een soo

„Och, zij hel hoeven getroost kenmerk beschou

Het g moeten dat die

lijk zijn ja, dat trederhe

Zelfs stellen a weer ni geloove het sta

Dat d te worc Zeker ellende

Maar En ev zonde t „wat zi

gij het a twijfelaa

Evenr nen me iets, da

Dat onder sterken

Al de zonde. Wij h

komster vrouw En geer hier on schen c andere worden de saan gaan. I meer kl zin. Wo alleen

maar di houd v tot een lasten c

De or verder z.g.n. n aantal r werklo

4) De aan zelf prikkelba zij onger telijkhe neigingen vuldig s vernielen

Kerken, geheel
nd vormen van
at ook den groei

voor te bespre-
kelijke statistiek

G. GULIJT.

Ursluus. (XL)
niet de gerech-
die voor God

dergeboorte zon-

de goede werken
lang wij in dit
De Wet Gods
allen, die niet
g zijn. Derhalve
mag zijn, dat
lezen hoorde zal
om in 't gericht

ken zoo dikwijls
worden, ver-

nepeel, uitgezon-
christus, kunnen
schoon wij alles
en doen, zouden
er verschuldigd
echter zou ons
belooning volgt
e Goddelijke be-
diend, maar als
chonken.

in niets tot onze
gerechtaardigd
worden worden?

G. B.

hulp opleiding

van Ds H. V. te
n H. de B. te R.
wed. v. S. te A.

SCHILDER,
Giro 127278.

stond onder
K. S.

VIEZEN

effende, aan
(Groningen.)

staand onder-
voonlijk klein-
is, dan wat de

it is inderdaad
oof is nog niet
reikt nog niet

oovigen", dan
bij wie geloof
of zulken, die
stand van: „ik
ik durf niet, ik

rek enkele weken

betreft, heeft
het huwelijk
en opvoedings-
gemeenschap²⁾;
dienst van den
van de vrouw
den man; en
van gezin en
een belangrijk,
zelf en daar-
arbeid van den
en. Bovendien:
n; niets doen
ral op sexueel
de werklozen
exuele behoef-
reekt. Vandaar
n dag langs de
heid der oogen
ischheid afge-

ndt de gevolgen
materieel op-
beft van de in-

Vereeniging voor
54.

uwelijksvragen van
ging van Natuur-
2, blz. 1-2.

Het is merkwaardig, dat deze houding tegenover
God en Zijn Woord in de Schrift zelf niet aan-
getroffen wordt.

Zelfs bij den man, die zoo vaak als een voor-
beeld van zulk zwak geloof wordt aangehaald,
vinden wij dit niet.

Ik denk hier aan dien vader uit Marcus 9:24,
die zegt: „ik geloof, kom mijne ongeloofvigheid te
hulp”.

Duidelijk zegt hier immers deze man: „ik geloof”.
Als hij daaraan toevoegt: „kom mijne ongeloofvig-
heid te hulp”, beteekent dat: „Heere, daar komt
uit mijn ouden mensch nog zooveel op, dat mij
mijn geloof wil ontrukken; sla dat neer”.

Maar van een afwisseling van geloof en ongeloof
of van een „wel willen naar niet durven of kunnen
gelooven”, van zulk een „half en half geloof” is
hier heelemaal geen sprake.

Nog eens, waar vindt ge u in de Schrift ge-
teekend die figuren; dat maar niet komen tot de
aanvaarding van Gods belofte; die almaal weer
zeggen: „ja, maar zou het wel voor mij zijn?”

Waar vindt ge in de Schrift geteekend die men-
schen, die nu eens wel gelooven, dat zij kinderen
Gods zijn en dan weer niet?

De Schrift weet daar niet van.

En nu is het zoo wonderlijk, dat in het leven
der gemeente juist deze gestalte zoo'n groote plaats
inneemt; dat men op huisbezoek en bij heel den
ambtelijken arbeid telkens weer juist daarop stuit,
dat men van de prediking vooral verwacht, dat
men met deze levenshouding rekening zal houden.

Daaruit blijkt wel heel duidelijk, dat wij in het
leven der gemeente in deze dingen het spoor bijster
zijn, dat wij zijn afgeweken van de eenvoudigheid
des Woords.

Tegelijk ligt daarin opgesloten, dat wij tegen-
over deze houding van „niet gelooven — wel ge-
looven”, tegenover deze houding van „permanent
half gelooven” telkens ons verkeerd gedragen.

Wij zijn zoo geneigd (en de menschen wien het
aangaat vragen dat ook van ons) om dit gebrek
in het leven des geloofs tegemoet te treden met
een soort medelijden.

„Och, die arme bekommerden”, zeggen wij dan,
„zij hebben het zoo moeilijk; maar — zij be-
hoeven toch niet bang te wezen; laten zij maar
getroost zijn: zij hebben toch wel deze en gene
kenmerken, waaruit blijkt, dat het met hen, goed
beschouwd, in orde is.”

Het gekrookte riet en de rookende vlaswiek
moeten dan dienst doen om duidelijk te maken,
dat die gestalte van bekommering toch wel wezen-
lijk zijn plaats heeft in de gemeente van Christus,
ja, dat Christus op zulken eigenlijk met bijzondere
tredeerdheid en zorg neerblijkt.

Zelfs komt men er soms toe om het voor te
stellen als zou die houding van „nu eens wel, dan
weer niet gelooven”, of van dat „nooit heelemaal
gelooven” beter zijn, van meer ernst getuigen, dan
het staan in ongebroken zekerheid.

Dat dit verkeerd is behoeft nauwelijks betoogd
te worden.

Zeker, gebrek aan geloofszekerheid brengt groote
ellende in het leven.

Maar dat is met alle zonde zoo.

En evenmin als wij, wanneer wij met een andere
zonde te doen hebben, beginnen met te zeggen:
„wat zijt gij toch een arme stakkerd, wat hebt
gij het toch moeilijk”, mogen wij dat doen bij den
twijfelaar.

Evenals bij elke andere zonde zullen wij begin-
nen met de zonde als schuld voor te stellen, als
iets, dat te bestraffen is.

Dat is het, waarop ik met betrekking tot wat
onder ons gewoonlijk kleingeloof genoemd wordt
sterken nadruk wil leggen.

Al dat niet-gelooven, tijdelijk of pertinent, is
zonde.

Wij hebben Gods belofte, klaar als de dag.

komsten van zijn kinderen of van hetgeen de
vrouw verdient, is vaak een bron van conflicten.
En geen wonder, want de orde van het gezin is
hier omgekeerd en de natuurlijke verhouding tus-
schen ouders en kinderen scheef getrokken. Een
andere bron van conflicten vormt het werkloos
worden van inwonende kinderen. Hierdoor dreigt
de saamhorigheid van het gezinsleven te loor te
gaan. Immers in zeer vele gevallen zijn een of
meer kinderen een belangrijke steun voor het ge-
zin. Worden dezen werkloos, dan kunnen zij niet
alleen niet meer in eigen onderhoud voorzien,
maar dragen zij ook thuis niets meer bij tot onder-
houd van het gezin. Vooral dit laatste, het zich
tot een plicht rekenen naar vermogen in de gezins-
lasten deel te nemen, wordt sterk gevoeld.

De ongunstige invloed van de werkloosheid valt
verder te constateeren bij de opvoeding van het
z.g.n. moeilijke kind.⁴⁾ Al moge misschien het
aantal moeilijk opvoedbare kinderen als gevolg van
werkloosheid der vaders niet toenemen, wel heb-

4) De moeilijke kinderen kenmerken zich naast gebrek
aan zelfbeheersching en aanpassingsvermogen door hun
prikkelbaarheid. Bij teleurstelling of bestraffing vertoonen
zij ongeremde driftbuien en gaan zij spoedig tot handtas-
telijkheden over. Vaak vertoonen zij onmaatschappelijke
neigingen en allerlei zedelijke tekortkomingen zooals veel-
vuldig spijbelen, liegen, phantaseeren, lasteren, stelen en
vernietigen.

Beteekend en verzegeld in den Heiligen Doop.
Alle niet-gelooven is in twijfel trekken van
wat de Waarachtige God Zelf zegt.

Welke verontschuldigen men daarvoor ook
aanvoert —, het mag niet, het is niet te veront-
schuldigen, het is zonde.

Natuurlijk zal de ambtsdrager, als hij deze din-
gen zegt, dat niet hard en liefdeloos mogen doen.
Hij zal daarbij niet mogen gaan staan op de
hoogte van zijn eigen geloof, van zijn eigen
deugzaamheid in deze dingen.

Hij zal zich moeten stellen op de hoogte van den
eisch des Heeren, waaronder hij zich buigen moet
met hem of haar tot wie hij spreekt.

Zoo blijft hij bewaard voor hardheid, maar
tevens zal hij er zoo van worden afgehouden, dat
hij, denkende aan eigen zwakheid, eigenlijk het
ongeloof van wie hij behandelt, vergoelijken
zou.

Eerst in de tweede plaats, als middel om den
twijfelaar te dringen tot het laten varen van zijn
verkeerde houding, mag komen het wijzen op het
leed, dat dat twijfelen in zijn leven brengt, en op
den rijkdom, dien het gelooven geeft.

Maar vóór op de eisch des Heeren, Die op Zijn
Woord wil geloofd zijn.

En de twijfelaar zelf moet verstaan, dat hij er
geen recht op heeft te vragen, dat men hem be-
klage, moet verstaan, dat hij verdient, dat men
hem om zijn ongeloof bestraft.

Zoo alleen komen wij op vasten grond, op ge-
zonde basis te staan.

En het middel, waardoor men verder den twij-
felaar, dat is, in den grond der zaak, den onge-
loovige van zijn ongeloof kan helpen zich te be-
keeren?

Dat is dit, dat men hem duidelijk maakt, dat zijn
ongeloof wortelt in het feit, dat hij niet direct
ziet op de belofte, die zonder meer geloofd mag
en moet worden, de belofte, die, in haar komen
tot ons, de voorwaarde om geloofd te mogen wor-
den in zich draagt, maar dat hij telkens weer de
voorwaarde voor het mogen aanvaarden van deze
belofte wil zoeken in zichzelf.

Daaruit vloeit voort, dat men niet moet pro-
beeren den twijfelaar te helpen met te wijzen op
„kenmerken”.

Want juist zijn zoeken van kenmerken is oor-
zaak van zijn gebrek aan zekerheid.

Ik vind zoo jammer, dat Ds Buffinga in „Credo”
pas weer geschreven heeft, dat hij nooit heeft
kunnen begrijpen, waarom men Schriftuurlijke
kenmerken niet zou mogen gebruiken om den
bekommerde te helpen.

Ik wou zoo graag, als Ds Buffinga daar toch
over schrijft, dat hij dan in elk geval probeerde
de argumenten, die tegen zulk kenmerken-gebruik
worden aangevoerd, te ontzenuwen.

Indien hij maar eens één Schriftuurplaats aan-
voerde, waaruit blijkt, dat een bekommerde op
zulk een wijze tot zekerheid kan worden gebracht.
Maar zulk een plaats is er in heel de Schrift niet
te vinden.

Dat kan ook niet.

Het mogen rusten in Gods belofte, het mogen
rustig en blijde zijn in de zekerheid van Gods
vergevende liefde hangt enkel af van het feit of
de belofte tot mij komt en daarom is er voor den
twijfelaar geen andere weg ter genezing, dan die
eene: geheel afzien van zichzelf en heenzien alleen
naar de belofte Gods.

Een andere weg is er niet.

Laat Ds Buffinga b.v. alléén maar eens deze
vraag beantwoorden: „hoe kan iemand, die niet
staat in het geloof er ooit zeker van zijn, dat wat
hij bij zichzelf vindt aan liefde en blijdschap, op-
komt uit den wortel des geloofs, der wederge-
boorte?”

Dat kan ik immers alleen weten door het geloof.
Daarom kan het zien dezer kenmerken niet tot de

ben de psychiaters geconstateerd, dat de opvoeding
van kinderen, die groote moeilijkheden opleveren,
onder den geest van verslapping of van groote
zorg, die in vele werkloze gezinnen heerscht, ernst-
stig lijdt. Volkomen hetzelfde stelden de leiders en
leiders van consultatiebureaux voor moeilijke
kinderen te Amsterdam en 's Gravenhage vast. Zij
zijn ervan overtuigd, dat voor vele kinderen, waar-
over de bureaux thans hun zorgen moeten uit-
strekken, die bemoeienis zou kunnen worden over-
gelaten aan de ouders, zoodra de vader weer werk
had.⁵⁾

Dat de werkloosheid demoraliseerend inwerkt
op het gezinsleven komt ten slotte nergens duide-
lijker tot uiting dan in de gevolgen van de werk-
loosheid der jeugd zelf. Dat de gevolgen van jeugd-
werkloosheid, die zulk een grooten omvang heeft
aangenomen⁶⁾, zoo verschrikkelijk zijn, vloeit
eenerzijds voort uit de omstandigheid, dat de ar-
beid niet alleen brengt vervulling van de nood-
zakelijke levensbehoeften, maar ook is een middel
tot tucht, zoowel in lichamelijken als geestelijken
zin. Anderzijds moeten de ontzettende gevolgen
van jeugdwerkloosheid gezocht worden in het feit,

5) A. Folmer: Het gezin en de werkloosheid. Geschre-
ven van de Ned. Herv. Vereeniging voor geestelijke volks-
gezondheid, III, blz. 59.

6) Men schatte het aantal jeugdige werklozen van 14-
24 jaar in 1935 op ongeveer 160.000.

zekerheid des geloofs voeren, maar enkel daarop
volgen.

God geve, dat in Zijn Kerk die geloofshouding,
al meer, de overheerschende, de eenige worde.

Dat alle kleingeloof, zoowel dat, waarover de
Schrift spreekt, als dat, wat onder ons klein-
geloof genoemd wordt, maar dat in het wezen der
zaak ongeloof is, plaats make voor het juichend
rusten in het Woord onzes Gods, Die niet liegen
kan.
D. v. D.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

„Wat de Staat kan doen”.

In een belangwekkend artikel (getiteld „Her-
oriëntering”) geeft de heer F.uykschot in „De
Gids” (orgaan van het C. N. V.) van 10 Nov., een
beschrijving van de totaal gewijzigde economische
en politieke verhoudingen in Europa. Volkomen
terecht besluit de schrijver, dat de omwenteling,
die zich in ons werelddeel voltrokken heeft, ook
voor ons land gevolgen heeft. En hij meent dat ons
bedrijfsleven in den nieuwen strijd, dien het wacht,
zonder de krachtige hulp en het initiatief van de
overheid, weinig zal kunnen beginnen. In dit ver-
band wijdt de heer F. ook eenige zinnen aan de
werkloosheidsbestrijding en aan de besprekingen,
die in de Tweede Kamer zijn gehouden naar aan-
leiding van de „Tariëfmachtigingswet”.

„De regeering”, zoo luidt het, „kwam met voor-
stellen tot stimuleering en bescherming van de
industrie. In het parlement dreigde dit bijna op
een kabinetscrisis uit te loopen.

Ziet men in de Tweede Kamer niet den econo-
mischen stormloop van het fascisme en verwante
groepen? Wij hebben den indruk, dat het in den
parlementairen strijd niet ging om toekomstig-
heden, maar om de tegenstelling tusschen de vrij-
handelsidee en de Tilburgsche economi-
sche school. De roomsche economen
en sociologen zijn voor het meeren-
deel op Tilburg en Nijmegen georiën-
teerd, waar het protectionisme niet als
een tijdelijke noodzakelijkheid, maar
als een principiële eisch wordt ge-
steld.”

„Er is een geest van heroriëntering werkzaam,
die naar economische zelfhulp voert. De room-
sche volksgroep wordt hier door eigen
mannen naar volledig protectionisme
gestuwd. Daartegenover hebben de liberale econo-
men nog steeds een sterke stelling in hun vrij-
handelsburcht. Den sociaal-democraten ontbreekt
het voorts niet aan knappe economen, die het
meest naar het liberale vrijhandelsprincipe over-
hellen.

De protestantsch-christelijke volksgroep bezit
helaas geen leidende figuren op economisch gebied,
zoodat in onzen kring geen eigen geluid wordt ver-
nomen.

Wordt het niet hoog tijd, dat voor deze volks-
groep een economisch centrum wordt geschapen?”

Tot zoover de heer F. (spat. van ons.)

Wat ons eerst opvalt, is zijn oordeel over de
belangrijkheid van het Tilburgsche centrum. In ons
vorige artikel hebben we er reeds op gewezen,
dat wij goed zullen doen met kennis te nemen van
de publicaties der Katholieke sociologen, in het
bijzonder van die, welke in hun maandschrift
„Economie” verschijnen. De beteekenis b.v. van het
opstel van den heer Truyen, dat ons reeds
eenigen tijd bezighoudt, gaat ver uit boven die van
beschouwingen van verschillende andere deskun-

dat de jeugd idealistisch staat tegenover de maats-
chappij en veel van de samenleving verwacht.
Terecht wees Pompe⁷⁾ er dan ook op, dat juist in
de gevoelige periodes der puberteit en adolescentie
(jongelingsleeftijd) de slagen, die de werkloosheid
aan den persoon toebrengt, dubbel hard aankomen.
Deze periodes zijn vervuld met droomen en ver-
langens, die reeds in gewone tijden door de rea-
liteit, de nuchtere werkelijkheid, belangrijk beknot
worden. De werkloosheid stelt tegenover deze
jeugdidealen de leegte van een nutteloos bestaan.
Kent de werkloze vader althans nog één plicht:
stempelen en is hij nog gedurende een zeker ge-
deelte van den dag aan den tijd gebonden, de
jeugdige werkloze kent geen enkelen plicht, is
aan geen klok gebonden. Zijn dag is volkomen
doelloos, zijn tijd is geheel leeg. Geen wonder dat
ontmoediging, verbittering en opstandigheid het
gevolg zijn en botsingen met de maatschappij in
zulk een toestand vaak voorkomen. De toeneming
van de jeugdcriminaliteit staat dan ook met het
werkloosheidsverschijnsel in direct en nauw ver-
band.

D. A. C. D.

7) Prof. Mr. W. P. J. Pompe: De onmaatschappelijkheid
der jeugd in het kader der huidige maatschappij. Verslag
van het Landelijk Congres der Ned. Vereeniging voor gees-
telijke volksgezondheid, 6-7 Mei 1935, blz. 20.